

Journal of Social Sciences of Mus Alparslan University

anemon

Derginin ana sayfası: <http://dergipark.gov.tr/anemon>

Araştırma Makalesi • Research Article

**Manosferi Anlamak: Manosfer Topluluklarına İlişkin Yapılan Çalışmaların
Bibliyometrik Analizi**

Salih Tiryaki*

Öz: Web tabanlı iletişim teknolojileri birçok yeniliği ve özgürlüğü beraberinde getirdiği gibi birçok olumsuz söylemin ve grubun oluşmasına da yol açmıştır. Bu topluluklar arasında manosfer grupları öne çıkmaktadır. Manosfer, çevrimiçi ağlarda kadınlara yönelik düşmanlık besleyen söylemler üreten ve erkek üstünlüğünü savunan grupları tanımlamak için kullanılmaktadır. Manosfer toplulukları çevrimiçi alanlarda bir araya gelerek çeşitli nedenlerden dolayı kadınlara ve bazı erkeklere yönelik olumsuz söylemler üretmektedir. Özellikle Reddit ve Twitter gibi sosyal medya ağları manosfer topluluklarının aktif olarak olumsuz söylemler ürettiği alanların başında gelmektedir. Bu çalışma, Web of Science veri tabanında yer alan “manosfer” konulu araştırma makalelerini bibliyometrik yöntemle incelemiştir. Çalışma, Türkçe literatürde sık kullanılmayan manosfer kavramını tanıtmayı amaçladığı gibi bu alanda yapılan çalışmaların odaklandığı noktaları da görünür kılmayı hedeflemektedir. Çalışma kapsamında incelenen 79 araştırma makalesinin 2016 yılından itibaren yayımlanmaya başladığı belirlenmiştir. Bu çalışmalar içerisinde Türkiye’den araştırmacıların olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca çalışma sonucunda manosfer ile cinsel istismar, siber nefret, çevrimiçi cinselleştirme, cinsiyet politikaları ve ideoloji arasındaki ilişkiyi de göz ardı ettiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çevrimiçi Topluluklar, Manosfer, Kadın Düşmanlığı, Bibliyometrik Analiz, VOSviewer

Understanding the Manosphere: Bibliometric Analysis of Studies on Manosphere Communities

Abstract: While web-based communication technologies have brought many innovations and freedoms, they have also led to the formation of many negative discourses and groups. Among these communities, manosphere groups stand out. Manosphere is used to describe groups that produce hostile discourses against women and advocate male supremacy in online networks. Manosphere communities come together in online spaces and produce negative discourses against women and some men for various reasons. Especially social media networks such as Reddit and Twitter are among the leading areas where manosphere communities actively produce negative discourse. This study analyzed the research articles on “manosphere” in the Web of Science database using

* Doç. Dr. Salih Tiryaki, Selçuk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü.

ORCID:0000-0002-0966-3359, salih.tiryaki@selcuk.edu.tr (Sorumlu yazar).

Cite as/ Atıf: Paksoy, Ö. B. (2024). Manosferi anlamak: Manosfer topluluklarına ilişkin yapılan çalışmaların bibliyometrik analizi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 1-16.
<http://dx.doi.org/10.18506/anemon.1311524>

Received/Geliş: 08 Jun/Haziran 2023

Düzeltilme/Revised form: 21 Jun/Haziran 2024

Accepted/Kabul: 09 Jul/Temmuz 2024

Published/Yayın: 30 Apr/Nisan 2025

e-ISSN: 2149-4622. © 2013-2025 Muş Alparslan Üniversitesi. TÜBİTAK ULAKBİM DergiPark ev sahipliğinde.

bibliometric method. The study aims to introduce the concept of manosphere, which is not frequently used in Turkish literature, as well as to make visible the focal points of the studies conducted in this field. It was determined that 79 research articles analyzed within the scope of the study started to be published since 2016. It was determined that there were no researchers from Turkey among these studies. In addition, as a result of the study, it was determined that the relationship between the manosphere and sexual abuse, cyber hate, online sexualization, gender politics and ideology was ignored.

Keywords: Online Communities, Manosphere, Misogyny, Bibliometric Analysis, VOSviewer

Giriş

Çevrimiçi topluluklar, internet ve sosyal medya ağları gibi çeşitli yapılarda bir araya gelerek kimliğin yeniden inşa sürecine katkı yapmakta ve bireylere sosyal destek sağlayabilmektedir. Bu alanlarda bir araya gelenler, erkeklerin kimlik inşalarının ve erkeklik yapılandırılmalarının kesintiye uğradığını düşünen bazı erkekler, geleneksel erkeklik biçimlerini yeniden ileri sürmek ve yeniden inşa etmek için çeşitli söylemler ve mücadele alanları ortaya çıkarmaktadır (Eddington, 2020). Çevrimiçi ağlarda erkek üstünlüğü ve kadın düşmanlığına yönelik söylemler oluşturmak için bir araya gelen gruplar “manosfer” olarak adlandırılmaktadır. Manosfer, anti-feminist bir dünya görüşünü benimsemiş kişileri bir araya getiren sosyal medya topluluklarını ifade etmek için kullanılmaktadır (Van Valkenburgh, 2019).

Manosferde, çevrimiçi alanlarda yeni bir kadın düşmanlığı hareketi içerisinde söylemler üreten, feminizmi kadınların ve daha geniş toplumsal yapıların heteroseksüel, tek eşli çiftler etrafında örgütlendiği doğal düzeni bozmakla suçlamaktadır (Menzie, 2022). Manosferin çevrimiçi topluluklarının Reddit platformunda başlayan kadın düşmanı bir gündemi desteklemek için ileri sürdükleri söylemler, zamanla çeşitli forum, blog ve Twitter gibi sosyal medya ağlarına taşınmıştır. Manosfer içerisinde üretilen söylemler, erkekleri kurban olarak gösterdiği gibi kadınları “canavarca” hislerle öteki olarak inşa etmektedir. Bunun yanı sıra kadın bedeni üzerinden üretilen “tecavüz” gibi söylemlerde de toplumsal cinsiyetçi güç hiyerarşilerini yeniden tesis etmek için çaba sarf etmektedirler (Hopton ve Langer, 2022).

Manosfer içerisinde oluşturulan kadın düşmanlığını pekiştirici söylemler, kadınların kamusal yaşama katılım, ifade özgürlüğü ve kişisel güvenlik haklarını sorgulayarak kadınların onuruna zarar veren belirli bir önyargı sınıfı oluşturmaktadır (Tileagă, 2019). Cinsel ve sosyal açıdan hüsrana uğramış manosfer toplulukları sadece çevrimiçi alanlarla sınırlı kalan eylemlerde bulunmamaktadır. Manosferin temel hedef noktasında kadın düşmanlığı olsa da erkekler de söylemin ve şiddetin mağduru olabilmektedir. Manosfer topluluklarının çevrimiçi alanlarda ürettiği söylemler, sosyal hayatta fiziksel şiddete dönüşebilmektedir (Tomkinson, vd., 2020; Love, 2020; Copland, 2020; Ging, vd., 2020; Hartmann, 2021; O'Donnell ve Shor, 2022; Gentry, 2022).

Bu çalışma son yıllarda Türkiye’de de çeşitli sosyal medya ağları, forumlar ve bloglarda popüler hale gelen manosfer konulu çalışmaları bibliyometrik yöntemle incelemektedir. Çalışmada Türkçe akademik literatürde çok yaygın olmayan bir kavram olan manosfer kavramının tanıtılması, yapılan çalışmaların odaklandığı noktaların ortaya çıkarılması ve bu alanda ön plana çıkan temel noktaların belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Manosferi Anlamak

Web 2.0 ve sosyal medyanın ortaya çıkışıyla birlikte antifeminist söylemler bir dizi çevrimiçi ağ ve platformda belirgin hale gelmiştir. Birden fazla iç çatışma ve çelişkiye rağmen, antifeminist söylemlerin temel motivasyonu erkekleri feminist yanlılarla dolu bir yaşamdan kurtarmayı amaçlayan söylemler üzerine kurulmuştur. Erkeklerin, antifeminist hareket grupları içerisinde hareket etmesi, erkek hakları söylemini öne çıkaran iletişim biçimlerini benimsemeleri “manosfer” olarak adlandırılmaktadır (Ging, 2019). Manosfer, erkekliğe ve onun “sözde” krizine yönelik ortak çıkarlarıyla bir araya gelen “niş” topluluklar oluşmasına neden olmuştur (Lilly 2016).

Çevrimiçi ağlarda erkeklerin feminizmin ezilen kurbanları olduğu inancıyla birleşen bağımsız gruplar olan manosfer toplulukları, 2000'li yılların başından beri var olmasına rağmen, etkinlikleri #MeToo gibi feminist söylemlerin artmasına katkı sağlayan eylemlerden sonra artış göstermiştir. Çevrimiçi ağlarda feminist söylemlerin yükseldiğini düşünen manosfer grupları, bu yükselmeyi dengelemek ve baskınlığı sağlamak için manosfer grupları oluşturmaya başlamıştır (Dickel ve Evolvi, 2023). Manosferde oluşturulan söylemlerin temel hedef noktasında kadınlar ve kadın düşmanlığı yer almaktadır. Kadın düşmanlığı, cinsiyetçiliğin günlük örneklerini yaratan ataerkil normlara ve toplumsal iktidar yapılarına derinlemesine gömülü şekilde ifade edilmektedir (Manne, 2017). Bu kadın düşmanı anlatılar, erkeklerin feminizmin ezilen kurbanları olduğu inancıyla birleşmekte ve söylemlerin odak noktası kadınların keskin görüşlerle eleştirildiği, dışlandığı ve suçlamalarla baş başa bırakıldığı oluşumlara bırakmaktadır (Farrell, vd., 2019).

Manosfer, çevrimiçi ağlarda kadınlara yönelik kadın düşmanlığını ve şiddet içeren tehditleri teşvik etmedeki rolü ve ayrıca yalnız veya haklarından mahrum bırakılmış erkekleri potansiyel olarak radikalleştirme potansiyeline sahip olduğu için eleştirilmektedir. Çünkü manosferde kullanılan dil ve söylemler zamanla erkek hakları aktivisti olmaktan öteye geçen, aile hukuku veya akıl sağlığı gibi konulardan uzaklaşarak söylemlerin odak noktası cinsel içerikli, şiddet içeren, ırkçı ve homofobik bir dile doğru kaymıştır (Farrell, vd., 2019). Manosferde üretilen söylemler, çevrimiçi taciz gibi organize biçimde gerçekleştirilen eylemlerden, koordineli bir şekilde “feminist” veya “tanınmış kadınlara” yönelik saldırılara kadar çeşitlilik gösterebilmektedir (Marwick ve Caplan, 2018). Manosfer grupları, algılanan fiziksel çekicilikleri, cinsel geçmişleri, zekâ eksiklikleri, akıl hastalıkları ve yanlış bilgilendirilmiş siyasi görüşlere atıfta bulunarak kadınları tehdit etme eğiliminde birleşebilmektedir (Jane, 2018). Manosfer toplulukları, kadınlara karşı olan ayrımcılık, ötekileştirme ve mizojinik tutum ve algı yürüterek geleneksel toplumlarda olduğu gibi modern toplumlarda da kadına yönelik ötekileştirmeyi arttırmaktadır (Işık, 2022).

Manosfer tek bir grubu veya söylemi içermemektedir. Yapılan araştırmalarda manosferin 4 farklı düzeyinin olduğu belirlenmiştir (Lilly, 2016; Krendel, 2020; Ribeiro, vd., 2021; Van Valkenburgh, 2021).

1. Erkek Hakları Aktivistleri (MRA), erkeklere karşı ayrımcılık yaptığını öne sürdükleri erkeklerle ilgili sosyal meselelere ve kurumlara odaklanılmaktadır.

2. Kendi Yoluna Giden Erkekler (MGTO), toplumun erkeklere karşı hileli olduğuna inanılmaktadır. Kadınların ve bazen de Batılı yani modern toplumlardan uzaklaşılması gerektiğini savunurlar. Sistemi değiştirmek imkânsız olduğu için “kendi yoluna gidilmesini” ifade etmektedirler.

3. Pick Up Artists (PUA), "oyun" etrafında inşa edilmiş bir topluluktur. Erkeklerin kadınları tavlamasına yardımcı olan teknikler, stratejiler ve zihniyetler çerçevelenmektedir.

4. İstemsiz Bekârlar (Incels), karşı cinse karşı güçlü bir reddedilme ve öfke duygusuyla birleşmiş, çoğunlukla genç erkeklerden oluşan bir gruptur.

Manosferin içerisinde oluşan bu alt gruplar, genel olarak kendilerini “erkekler için pozitif bir kimlikten giderek daha fazla yoksun olan bir kültürde cinsel strateji tartışmasını” teşvik eden gruplar olarak tanımlamaktadır (Van Valkenburgh, 2018: 2).

Manosfer, geleneksel toplumsal cinsiyet yapılarının ve bu yapıya dayalı normların ve eşitsizliklerin yeniden üretildiği alanlar olarak biçimlenmektedir. Manosferde, toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet politikaları söylem yoluyla temsil edilmektedir. Çevrimiçi ağlarda oluşturulan manosfer toplulukları aracılığıyla geleneksel toplumsal cinsiyet normları ve ilişkileri çevrimiçi ağlarda yeniden üretilmekte ve kadınların erkekleri kuşatma altına alan, baskılayan ve ezilen tarafta olduğu ifade eden görüşler savunulmaktadır. Ayrıca üretilen söylemlerde feminizm baskıcı ve ikiye bölünmüş olarak temsil edilmektedir (Lilly, 2016). Bu ifadeye rağmen bazı araştırmacılar (bkz. Hooks, 2016) feminizmi, cinsiyetçiliğin önüne geçilmesine ve cinsel sömürünün son bulmasını amaçlayan hareket olarak

tanımlanmaktadır. Bu da manosfer topluluklar arasında çıkarlarına ters düşen durumlarda söylemleri tersine çevirdiğini göstermektedir.

Manosfer içerisinde üretilen söylemler, kadınlara yönelik eleştiri ve sözlü tacizle başlamaktadır. Daha sonra sosyal medya üzerinden örgütlenen feminist hareketlere (#MeToo gibi) karşı ön yargı ve komplo teorileri üretilmektedir. Son aşamada ise erkeklerin algılanan mağduriyeti ve ataerkillik değerleri yeniden tesis etme arzusunu içeren ifadelerle başvurulmaktadır. Bu yüzden manosfer içerisinde yer alan gruplar ve üretilen söylemler, manosferin homojen bir ağ olmadığını (Jones, Trott ve Wright, 2020) ve farklı bakış açıları ve şiddet dereceleriyle karakterize edilen ırkçı, homofobik ve özellikle sağ ideolojilerle iç içe geçmiş bir kadın düşmanı ağlar kümesi olduğunu göstermektedir (Dickel ve Evolvi, 2023). Manosfer içerisinde yer alan gruplar, şiddet eylemleriyle ideolojik olarak bağlantılı çevrimiçi kadın düşmanlığını, çevrimdışı şiddet eylemlerine dahi yöneltebilmektedir (Baele, Brace ve Coan, 2021). Manosfer içerisinde oluşturulan yeni “melez” erkeklik biçimleri, erkek hegemonyasının çevrimdışı ve çevrimiçi farklı şekilde işlediğini göstermektedir. Bunun yanı sıra sosyal medya ağlarında sunulan teknolojik imkânlar, mağdur erkekliğin yeni eklemlemelerinin genişletilmesi için de uygun alanlar yaratmaktadır (Ging, 2019). Bu da sosyal medya ağlarıyla birlikte ataerkillik düşüncelerin toplumda artmasına neden olmaktadır.

Sosyal medya ağlarında, forumlarda ve çeşitli ağlarda oluşturulan manosfer topluluklarının kadınsı değerlerin topluma hükmettiğine dair merkezi inancı herkese ulaştırmak için yoğun çaba sarf etmektedir (Marwick ve Lewis 2017). Bu topluluklar özellikle forumlarda yer alan konuşmalarında kadınlara yönelik fiziksel şiddet, cinsel şiddet, düşmanlık, ataerkillik, stoacılık, ırkçılık, homofobi, küçümseme ve çevrilmiş anlatı gibi belirli kadın düşmanı retorikler üretmektedir (Farrell, vd., 2019). Manosfer içerisinde üretilen söylemlerin bir diğer noktasını ise “tecavüzün reddi” oluşturmaktadır. Manosfer içerisinde üretilen söylemlerde tecavüz ve cinsel şiddet gibi eylemlerin asılsız olduğu ve feministlerin ürettikleri ahlaki bir panik olduğu da ifade edilmektedir (Gotell ve Duttun, 2016).

Türkiye’de de çeşitli manosfer gruplarının oluştuğu görülmektedir. Bu gruplar kendilerini “inceller” veya “red pill” olarak doğrudan manosfer doğasında yer alan kavramlarla tanımladıkları gibi İstanbul Sözleşmesi karşıtları, nafaka mağdurları, 6284 sayılı Aileyi Korumaya Yönelik Kanuna karşı olan gruplar gibi manosfer grupları da sosyal medya ağları üzerinden örgütlenmektedir. İnceller ve Red Pill grupları doğrudan manosferin “istenmeyen erkek” tanımlamasından yola çıkarken; İstanbul Sözleşmesi karşıtları, nafaka mağdurları ve 6284 sayılı kanun karşıtları gibi gruplar daha çok “aile”, “erkekliğin korunması” ve “mağduriyet” üzerinden söylemler üretmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada Web of Science veri tabanında yer alan “manosfer” temel kavramını içeren araştırma makaleleri bibliyometrik analiz kullanılarak incelenmiştir. Bibliyometrik analiz, belirli bir konu veya alanla ilgili yayınları, temel araştırmaları ve aralarındaki ilişkiyi tanımlayabilen bilimsel bir bilgisayar destekli inceleme yöntemi olarak tanımlanmaktadır (De Bellis, 2009). Bibliyometrik analiz, araştırmacıların bir odak alanındaki akademik çalışmaları değerlendirmesine yardımcı olan, yayımlanmış makaleleri geriye dönük incelemek ve açıklamak için kullanılan önemli bir yöntemdir (Rey-Martí, vd., 2016). Bibliyometrik yöntem, araştırma önceliklerini belirleme, akademik metinlerin gelişimini takip etme, yazar, yayın, ülke, dergi veya yazarlar ve yayınlar arasındaki bağlantıyı sunma gibi birçok önemli bibliyometrik çıktıların incelenmesine ve analiz edilmesinde kullanılmaktadır (Mejia, vd., 2009). İyi yapılmış bibliyometrik çalışmalar, bir alanı yeni ve anlamlı yollarla ilerletmek için sağlam temeller oluşturabilmektedir. Bibliyometrik çalışmalarla, bu alanda yeni çalışmalar yapacak olan araştırmacılara tek noktadan genel bir bakış açısı elde etme, alandaki bilgi boşluklarını belirleme, yeni araştırmalar için fikir, amaç ve üretme olanağı sağlamaktadır (Donthu, vd., 2021).

Bu çalışmada Web of Science veri tabanında yer alan “manosfer” konulu makaleler incelenmiştir. Web of Science veri tabanı üzerinden yapılan ilk tarama sonucunda “manosfer” anahtar kavramını içeren kitap, makale, bildiri vb. gibi 86 akademik materyalin olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmaların

sınıflandırılması için sadece “makaleler” incelenmiş ve 79 çalışma olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmaların yer aldığı dergilerin tarandığı indekslere bakıldığında ortak indekslemelerle birlikte SSCI (53), ESCI (21) ve AHCI (12) indekslerinde taranmaktadır.

Türkiye’de araştırmacılar tarafından bibliyometrik yöntem sıkça kullanılmaktadır. Yapılan birçok çalışmada (Balcı, Tiryaki ve Karakuş, 2024; Tiryaki, 2023; Demir ve Öztürk, 2023; Demir ve Öztürk, 2023; Öztürk ve Demir, 2023; Uzun, 2023) bibliyometrik analiz tercih edilmiştir. Bu çalışmada da Web of Science veri tabanında yer alan 79 makalenin bibliyometrik verileri dışa aktararak VOSviewer 1.6. ağ haritalandırma programında, verilerin anlamlı ağ haritaları çıkarılmıştır. VOSviewer, Web of Science gibi veri tabanlarından elde edilen bibliyometrik verilerin anlamlı görseller haline getirilmesine ve bibliyometrik veriler arasındaki ortak ilişkilerin görselleştirilmesinde kullanılan önemli bir ağ analizi programıdır (Van Eck ve Waltman, 2010; Van Eck ve Waltman, 2017). Bu çalışmada “manosfer” içerikli makalelerin, ülke, dergi, üniversite, yazar, atıf ve ortak anahtar kelime gibi bibliyometrik verileri VOSviewer programıyla ağ haritaları çıkarılmıştır. Çalışmalara ait yıl ve çalışma alanı verileri ise Web of Science veri tabanından elde edilmiştir.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde Web of Science veri tabanında yer alan 79 araştırma makalesine ilişkin bibliyometrik verilerin analizine yer verilmiştir.

Tablo 1. Makalelerinin Web of Science Kategorilerine Göre Dağılımı

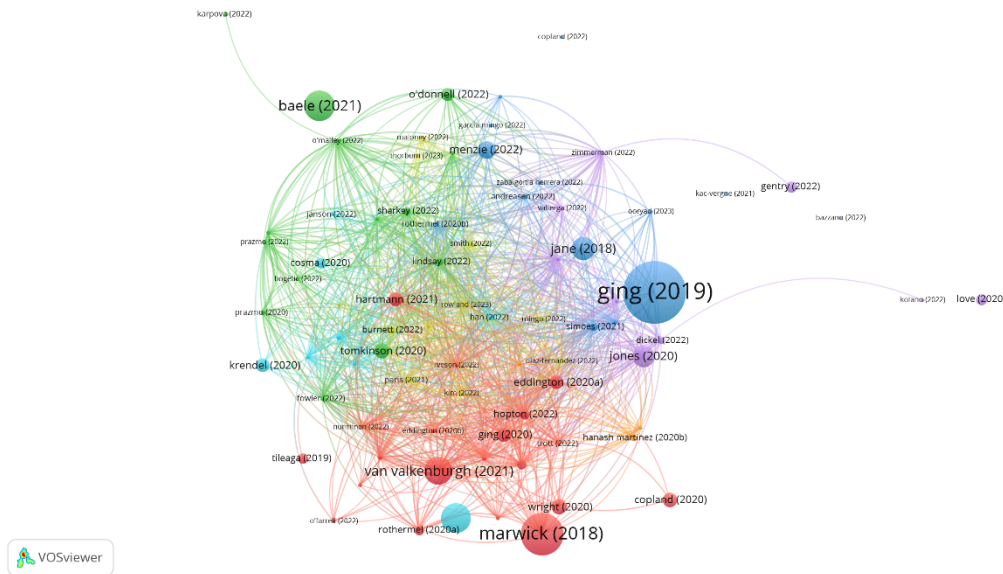
Web of Science Kategorileri	Sayı	Yüzde
İletişim	24	30.380%
Sosyoloji	14	17.722%
Kadınların çalışmaları	12	15.190%
Kültürel çalışmalar	8	10.127%
Politika Bilimi	7	8.861%
Sosyal Bilimler Disiplinlerarası	7	8.861%
Dil Dili Bilimi	6	7.595%
Kriminoloji Penolojisi	5	6.329%
Uluslararası ilişkiler	5	6.329%
Dilbilim	5	6.329%
Psikoloji Multidisipliner	5	6.329%
Psikoloji Sosyal	4	5.063%
Sosyal Konular	4	5.063%
Edebiyat	3	3.797%
Eğitim Eğitim Araştırması	2	2.532%
Film Radyo Televizyon	2	2.532%
Tarih	1	1.266%
Beşerî Bilimler Multidisipliner	1	1.266%
Kanun	1	1.266%
Edebi İncelemeler	1	1.266%
Psikoloji Klinik	1	1.266%
Psikoloji Psikanaliz	1	1.266%

Tablo 1’de manosfer konulu araştırma makalelerinin Web of Science veri tabanına göre yer aldığı kategoriler gösterilmektedir. İncelenen 79 çalışma 22 farklı çalışma alanında incelenmiştir. Konunun disiplinlerarası boyutu dikkate alındığında en fazla (24) çalışma “iletişim” kategorisinde yapılmış olsa da sosyoloji (14), kadın çalışmaları (12), kültürel çalışmalar (8) gibi önemli toplumsal ve kültürel çalışma alanlarında da toplamda 34 çalışmanın yapıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 2. Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

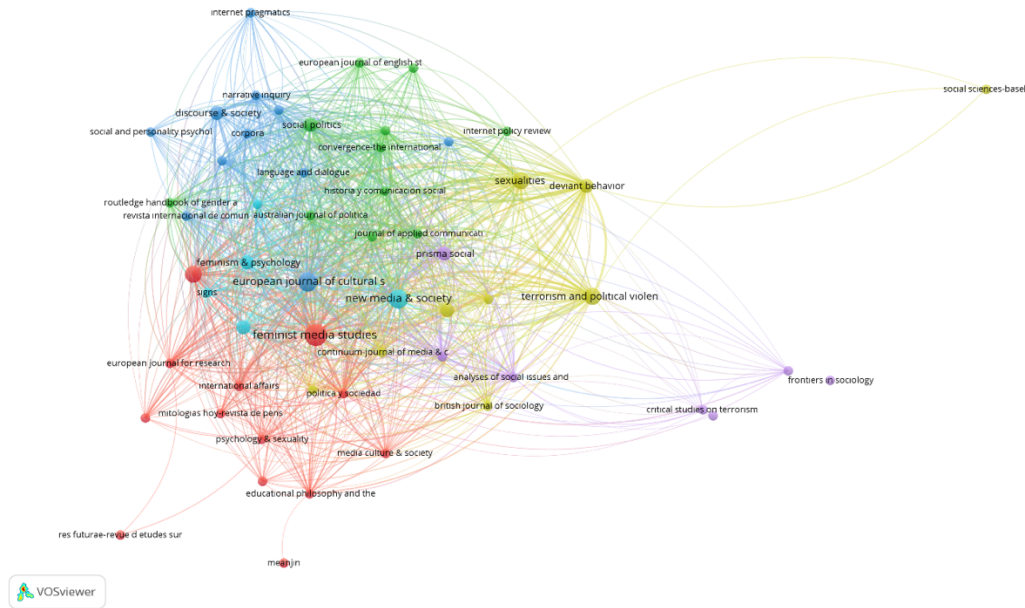
Yayın Yılı	Sayı	Yüzde
2022	37	46.835%
2020	14	17.722%
2021	10	12.658%
2019	8	10.127%
2023	7	8.861%
2018	2	2.532%
2016	1	1.266%

Tablo 2’de incelenen 79 çalışmanın yayımlandığı yıllara göre dağılımı yer almaktadır. Tabloda da görüldüğü gibi “manosfer” konulu araştırmalar 2016 yılında başlamıştır. Bu alanda yapılan makaleler Gotell ve Dutton (2016) yapmış olduğu “Sexual violence in the ‘manosphere’: Antifeminist men’s rights discourses on rape” isimli çalışmayla başlamıştır. Manosfer kavramının akademik metinlerde kendine yer bulması da yine 2016 yılına denk gelmektedir. Lilly’in (2016) “The World is Not a Safe Place for Men’: The Representational Politics Of The Manosphere” isimli doktora tezi manosfer konulu ilk akademik metin olarak kabul edilmektedir. Çalışmalar 2016 yılında başlamasına rağmen bu alanda yapılan çalışmaların son yıllarda giderek artan bir şekilde araştırmacılar tarafından çalışıldığı görülmektedir. Çalışmaların %86,07’si (n=68) 2020-2023 yılları arasında yayımlanmıştır.

Şekil 1. Web of Science Veri Tabanına Göre En Fazla Atıf Yapılan Çalışmalar

Manosfer konulu 79 araştırma makalesinin yazarlara ve atıflara göre dağılımını gösteren Şekil 1 incelendiğinde Web of Science veri tabanına göre en fazla atıf alan çalışma Ging'in (2019) "Alphas, Betas, and Incels: Theorizing the Masculinities of the Manosphere" isimli çalışması olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma Web of Science veri tabanına göre toplam 257 atıf yapılmıştır. Ging (2019) çalışmasında, manosferin temel kategorilerini ve özelliklerini tanımladıktan sonra manosferin söylemsel alanını karakterize eden erkeklikleri teorileştirmeye çalışmıştır. Ging'in (2019) çalışmasından sonra en fazla atıf alan çalışma ise Marwick ve Caplan'ın (2018) "Drinking male tears: language, the manosphere, and networked harassment" isimli çalışmasıdır. Bu çalışmaya Web of Science veri tabanına göre 118 atıf yapılmıştır. Marwick ve Caplan (2018) çalışmada, manosfer söylemini ve bunun çevrimiçi kadın düşmanlığı ve tacizle bağlantılarını araştırmıştır.

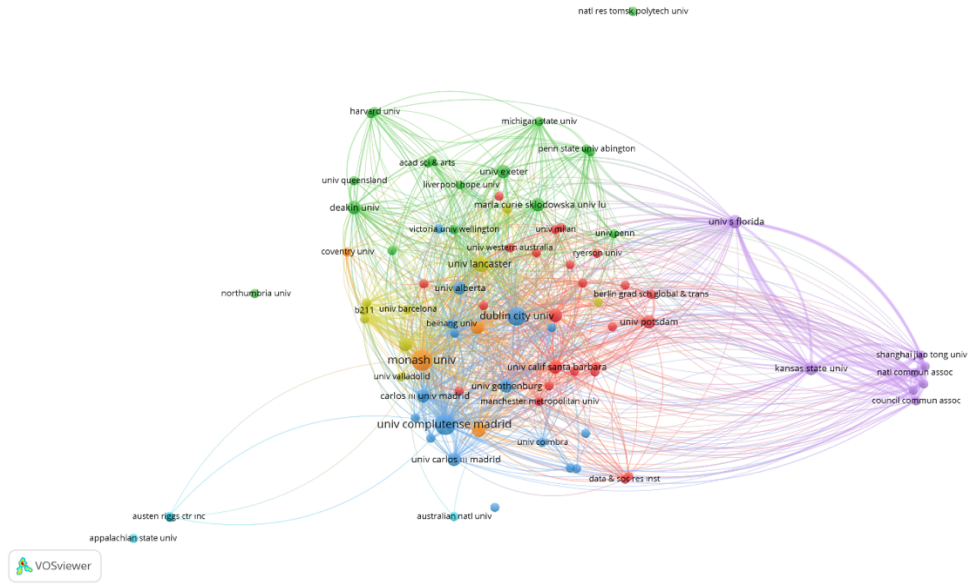

Şekil 2’de Web of Science veri tabanında yer alan manosfer konulu 79 araştırma makalesinin yayımlandığı dergilerin ağ haritalandırılması gösterilmektedir. 79 araştırma makalesi 56 farklı dergide yayımlanmıştır. Bu dergiler arasında en fazla (5) makale “Feminist Media Studies” isimli dergide yayımlanırken, bu dergiyi “New Media & Society” (4) ve “European Journal of Cultural Studies” (4) dergileri takip etmektedir. Dergilerin yayımladığı manosfer konulu makalelere gelen atıflara bakıldığında, en fazla (312) atıf “Men and Masculinities” isimli dergide yayımlanan çalışmalara yapılmıştır. Bunun dışında Feminist Media Studies dergisinde yayımlanan 5 araştırma makalesine toplam 128 atıf yapılmıştır. Men and Masculinites dergisinde yayımlanan çalışmalar arasında en fazla atıf (257) Ging’in (2019) yayımlamış olduğu çalışmaya yapılmıştır.

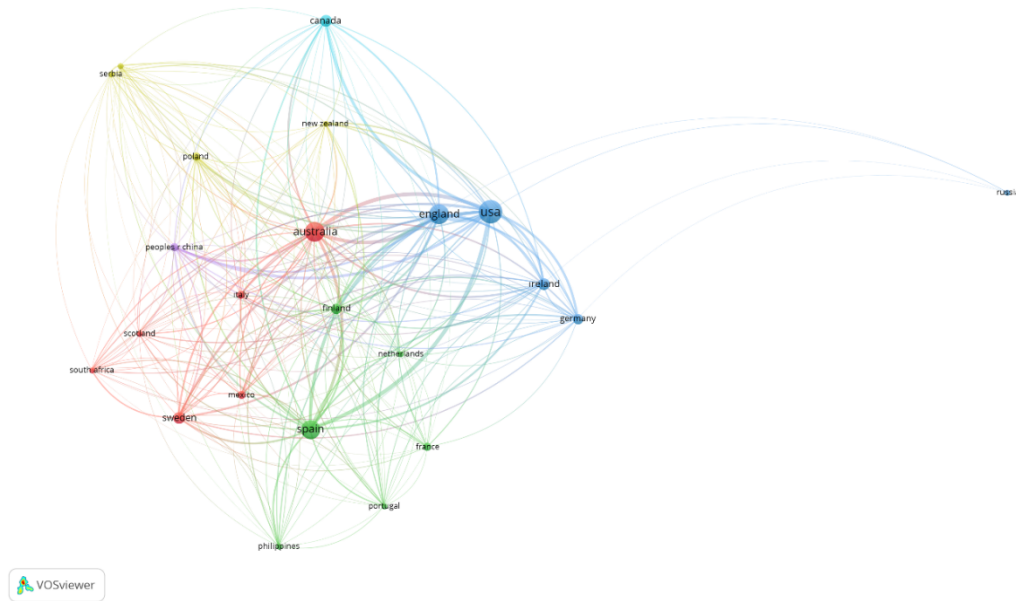
Şekil 3'te incelenen 79 çalışmayı yayımlayan yazarlar yer almaktadır. İncelenen 79 çalışma ortak yazarlarla birlikte toplam 116 araştırmacı tarafından yayımlanmıştır. Bu yazarlar arasında Alexandra Krendel (3), Verity Trott (3), Callum Jones (3) ve Debbie Ging (3) en fazla manosfer konulu çalışma

yayımlayan yazarlar arasında yer almaktadır. Bu isimler arasında en fazla atıf Ging'in (2019) "Alphas, Betas, and Incels: Theorizing the Masculinities of the Manosphere" (257), Ging, Lynn ve Rosati (2019) "Neologising misogyny: Urban Dictionary's folksonomies of sexual abuse" (14) ve Baele, Brace ve Ging (2024) "A Diachronic Cross-Platforms Analysis of Violent Extremist Language in the Incel Online Ecosystem" isimli çalışmalara yapılmıştır. Ging'in ortak yazarlıklarıyla birlikte yayımlanmış olduğu bu 3 çalışmaya toplam 271 atıf yapılmıştır.

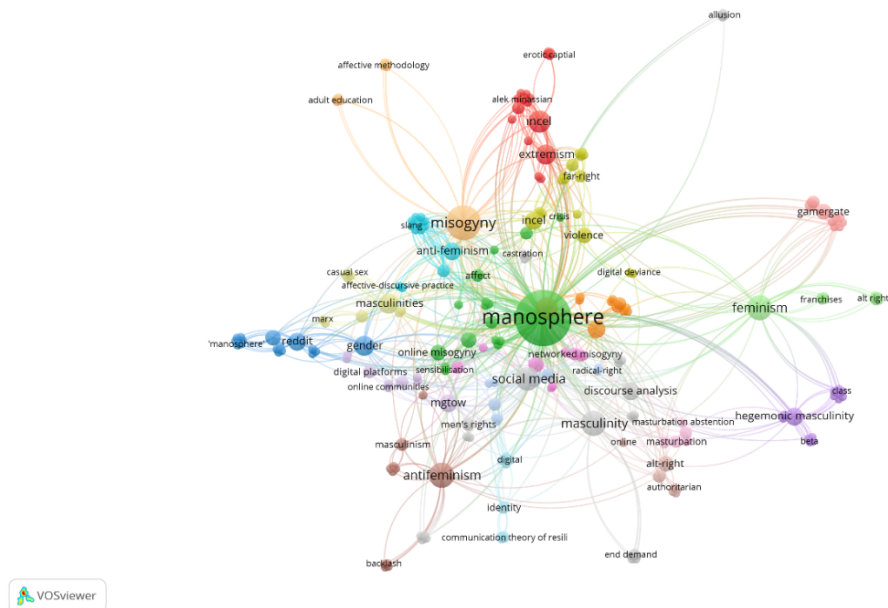
Şekil 4. En fazla Yayına Sahip Kurumların Ağ Haritalandırılması

Şekil 4'te incelenen 79 çalışmayı yayımlanmış olan 116 yazarın yer aldığı kurumlar yer almaktadır. 116 yazar 83 farklı kurumda çalıştığı belirlenmiştir. Bu kurumlar arasında en fazla (5) yayın Madrid Complutense University ve Monas University (5) kurumlarında yer alan yazarlar tarafından yayımlanmıştır. En fazla atıf alan çalışmanın sahibi olan Ging'in de yer aldığı Dublin City University'de yer alan yazarlar 4 çalışma yayımlanmış ve bu çalışmalara toplam 273 atıf yapılmıştır.

Şekil 5. Araştırmacıların Yer Aldığı Ükelere Göre Dağılımı

Şekil 5'te 79 çalışmayı yayımlayan 116 araştırmacının yer aldığı ülkeler gösterilmektedir. 116 araştırmacının yer aldığı 23 farklı ülke olduğu belirlenmiştir. Bu ülkeler arasında en fazla (15) yayın Amerika Birleşik Devletleri'nde yer alan araştırmacılar tarafından yayımlanmıştır. Bu yayınlara toplam 211 atıf yapılmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra İngiltere'de yayımlanmış 11 çalışmaya 96, Avustralya'da yayımlanmış 11 çalışmaya 116, İspanya'da yayımlanmış 10 çalışmaya ise toplam 6 atıf yapılmıştır. İrlanda'da yer alan araştırmacıların yayımlanmış olduğu 4 çalışmaya ise 273 atıf yapılmıştır. En fazla atıf alan yazar olan Ging bu ülkede yer almaktadır.

Şekil 6. Çalışmalarda Kullanılan “Ortak Anahtar Kelimelerin” Görsel Ağ Haritalandırması

Bibliyometrik analizlerin en önemli sonuçları arasında ortak anahtar kelime analizi yer almaktadır. Bu çalışma kapsamında incelenen 79 araştırma makalesinde kullanılan 240 ortak anahtar kelime Şekil 6'da gösterilmektedir. Bu kelimelere bakıldığında en fazla (39) “manosfer”, “kadın düşmanlığı” (15), “feminizm” (8), “antifeminizm” (8), “erkeklik” (8) ve “sosyal medya” (7) yer almaktadır. En fazla kullanılan kelimeler, manosferin özünde yer alan kavramlar olsa da en az kullanılan ortak anahtar kelimeler arasında da dikkat çekici kavramlara rastlanmıştır. İncelenen çalışmalarda manosfer ile cinsel istismar, siber nefret, çevrimiçi cinselleştirme, cinsiyet politikaları ve ideoloji gibi kavramlar birer kez kullanılmıştır.

Sonuç

Bu çalışma son yıllarda adını çevrimiçi ağlarda kadınlara yönelik düşmanlık ve şiddet içerikli söylemler üretmenin yanına fiziksel şiddet eylemlerine de başvuran “manosfer” gruplarına ilişkin incelenen akademik makaleleri bibliyometrik yöntemle incelemiştir. Çalışmada Web of Science veri tabanında yer alan “manosfer” anahtar kavramını içeren 79 araştırma makalesinin bibliyometrik verileri incelenmiş ve ağ haritalandırma yöntemiyle karşılaştırılmıştır.

Bu çalışma kapsamında incelenen manosfer konulu araştırma makaleleri, bu alanda yapılan çalışmaların daha yeni olduğunu göstermektedir. Manosfer konusunun en azından bu çalışma kapsamında incelenen çalışmalar bakımından 2016 yılından itibaren akademik yazında yer almaya başlamasına rağmen son yıllarda artış gösterdiği belirlenmiştir. Bu da özellikle manosfer gruplarının çeşitli faaliyetlerle –şiddet olayları gibi- adını duyurmasıyla başlamıştır. Diğer taraftan çalışmaların temel odak noktasını iletişim bilimleri oluşturmaya rağmen konunun çok boyutlu yapısı, incelenen çalışma alanları arasında da farklılaşmalara neden olmuştur. Manosferin özünün çevrimiçi topluluklar olması, çalışmaların iletişim alanında değerlendirilmesine yol açsa da konunun toplumsal ve kültürel boyutlarını gösteren disiplinlerde de çalışmalar yapılmıştır.

Disiplinlerde yaşanan farklılıklar, çalışmaların yer aldığı dergilere de yansımıştır. Bu alanda yapılan çalışmaların özellikle feminizm ve erkeklik odaklı dergilerde daha sık yayımlandığı belirlenmiştir. Bu dergilerin kapsamına giren çalışma konularının sınırlı olması, manosfer alanında çalışma yapan araştırmacıları bu dergilere yönlendirmektedir. Diğer taraftan konunun toplumsal ve kültürel boyutlarının olması yapılan çalışmaların toplumsal ve kültürel araştırmalarla ilgili dergilerinde yayımlanmasına da neden olmaktadır. Bu durum bundan sonra çalışma yapacak olan araştırmacıların dergi seçimlerinde, konunun odak noktasına da bağlı olarak incelenen dergiler arasından bir seçim yapabileceğini göstermektedir.

Manosfer konulu araştırmalar yapan ülkelerin başında ise Amerika Birleşik Devletleri gelmektedir. Özellikle 2018 yılında Toronto’da manosferin alt grupları arasında yer alan “incellerin” 10 kişinin ölümüyle sonuçlanan şiddet eylemlerinden sonra bu ülkede çalışmaların yoğunlaştığı görülmektedir. Diğer taraftan İngiltere, Avustralya, İspanya gibi ülkelerde de manosfer konusu sıkça araştırılırken, Türkiye’den herhangi bir kişi veya kurum en azından bu çalışmanın sınırlılıkları içerisinde bu konuya değinen bir katkıda bulunmadığı belirlenmiştir.

İncelenen çalışmalar arasında kullanılan ortak anahtar kelimeler incelendiğinde de dikkat çekici sonuçlara ulaşılmıştır. Yapılan araştırmaların manosfer ile cinsel istismar, siber nefret, çevrimiçi cinselleştirme, cinsiyet politikaları ve ideoloji gibi kavramları dikkate almadığı belirlenmiştir. Bu da özellikle Türkiye’de araştırma yapacak olan yazarların, manosferin bu boyutlarını dikkate alarak çalışma yapabileceğini göstermektedir.

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Araştırmacıların katkı oranı beyanı / Contribution rate statement of researchers: Birinci yazar /First author % 100.
2. Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the author).
3. Etik Beyan / Ethical Statement: Bu çalışma, insanlar ve hayvanlar üzerinde veri toplanmasına dayanmadığından etik kurul onayı gerektirmemektedir.
4. Çalışma araştırma makalesidir.

Kaynakça

- Baele, S. J., Brace, L., & Coan, T. G. (2021). From “Incel” to “Saint”: Analyzing the violent worldview behind the 2018 Toronto attack. *Terrorism and Political Violence*, 33(8), 1667–1691.
- Baele, S., Brace, L., & Ging, D. (2024). A diachronic cross-platforms analysis of violent extremist language in the incel online ecosystem. *Terrorism and Political Violence*, 36(3), 382-405.
- Balcı, E. V., Tiryaki, S., & Karakuş, M. (2024). “Sosyal medya bağımlılığı” ile ilgili çalışmaların incelenmesi: Bir bibliyometrik analiz. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 6(1), 84-92.
- Copland, S. (2020). Reddit quarantined: Can changing platform affordances reduce hateful material online?. *Internet Policy Review*, 9(4), 1-26.
- De Bellis, N. (2009). *Bibliometrics and citation analysis: from the science citation index to cybermetrics*. Scarecrow Press.
- Demir, Y., & Öztürk, M. (2023). Hegemonik erkeklik ve medya: Bibliyometrik bir analiz. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi*, 10, 49-67.
- Demir, Y., & Öztürk, M. (2023). Tarihsel süreçte “çevrimiçi taciz”: Bibliyometrik bir analiz. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 939-953.
- Dickel, V., & Evolvi, G. (2023). “Victims of feminism”: exploring networked misogyny and# MeToo in the manosphere. *Feminist Media Studies*, 23(4), 1392-1408.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296.
- Eddington, S. M. (2020). Alt-resilience: A semantic network analysis of identity (re) construction in an online men’s rights community. *Journal of Applied Communication Research*, 48(1), 114-135.
- Farrell, T., Fernandez, M., Novotny, J., & Alani, H. (2019, June). *Exploring misogyny across the manosphere in Reddit*. In *Proceedings of the 10th ACM Conference on Web Science* (pp. 87–96). Association for Computing Machinery.
- Galla, S. (2021). Manosphere: A guide to understand the manosphere ideology better <https://mensgroup.com/manosphere/>
- Gentry, C. E. (2022). Misogynistic terrorism: it has always been here. *Critical Studies on Terrorism*, 15(1), 209-224.
- Ging, D. (2019). Alphas, betas, and incels: Theorizing the masculinities of the manosphere. *Men and Masculinities*, 22 (4), 638-657.
- Ging, D., Lynn, T., & Rosati, P. (2020). Neologising misogyny: Urban Dictionary’s folksonomies of sexual abuse. *New Media & Society*, 22(5), 838-856.
- Gotell, L., & Dutton, E. (2016). Sexual violence in the ‘manosphere’: Antifeminist men’s rights discourses on rape. *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 5(2), 65-80.
- Hartmann, M. (2021). The totalizing meritocracy of heterosex: Subjectivity in NoFap. *Sexualities*, 24(3), 409-430.
- Hooks, b. (2016). *Feminizm herkes içindir* (E. Aydın, B. Kurt, Ş. Özgün & A. Yıldırım, Çev.). Bgst Yayınları.
- Hopton, K., & Langer, S. (2022). “Kick the XX out of your life”: An analysis of the manosphere’s discursive constructions of gender on Twitter. *Feminism & Psychology*, 32(1), 3-22.
- Işık, M. F. (2022). Örtbas edilmiş mizojini: Imposter Fenomeni, Korumacı Cinsiyetçilik ve Cam Tavan Sendromu. *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 25, 99-110.

Jane E (2018) Systemic misogyny exposed: Translating Rapeglash from the manosphere with a random rape threat generator. *International Journal of Culture Studies*, 21(6), 661–680.

Jones, C., Trott, V., & Wright, S. (2020). Sluts and soyboys: MGTOW and the production of misogynistic online harassment. *New Media & Society*, 22(10), 1903–1921.

Krendel, A. (2020). The men and women, guys and girls of the ‘manosphere’: A corpus-assisted discourse approach. *Discourse & Society*, 31(6), 607-630.

Lilly, M. (2016). “*The world is not a safe place for men*”: *The representational politics of the manosphere* (Doctoral dissertation, Université d'Ottawa/University of Ottawa).

Love, N. S. (2020). Shield Maidens, Fashy Femmes, and TradWives: feminism, patriarchy, and right-wing populism. *Frontiers in Sociology*, 5, 619572.

Manne, K. (2017). *Down girl: The Logic of misogyny*. OUP USA.

Marwick, A. E., & Caplan, R. (2018). Drinking male tears: Language, the manosphere, and networked harassment. *Feminist Media Studies*, 18(4), 543-559.

Marwick, A. E., & Lewis, R. (2017). *Media manipulation and disinformation online*. Data & Society Research Institute. <https://datasociety.net/output/media-manipulation-and-disinfoonline/>

Mejia, C., Wu, M., Zhang, Y., & Kajikawa, Y. (2021). Exploring topics in bibliometric research through citation networks and semantic analysis. *Frontiers in Research Metrics and Analytics*, 6, 742311.

Menzie, L. (2022). Stacys, Beckys, and Chads: the construction of femininity and hegemonic masculinity within incel rhetoric. *Psychology & Sexuality*, 13(1), 69-85.

O'Donnell, C., & Shor, E. (2022). This is a political movement, friend: Why “incels” support violence. *The British Journal of Sociology*, 73(2), 336-351.

Öztürk, M., & Demir, Y. (2023). Bilgilendirme ve kaos arasında: Afet yönetiminde medyanın rolüne yönelik bibliyometrik bir analiz. *TRT Akademi*, 8(18), 506-527.

Rey-Martí, A., Ribeiro-Soriano, D., & Palacios-Marqués, D. (2016). A bibliometric analysis of social entrepreneurship. *Journal Business Research*, 69(5), 1651–1655.

Ribeiro, M. H., Blackburn, J., Bradlyn, B., De Cristofaro, E., Stringhini, G., Long, S., ... & Zannettou, S. (2021, May). *The evolution of the manosphere across the web*. In *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media* (Vol. 15, pp. 196–207). AAAI Press.

Sugiura, L. (2021). The emergence and development of the manosphere. In *The incel rebellion: The rise of the manosphere and the virtual war against women* (pp. 15–36). Emerald Publishing Limited.

Tileagă, C. (2019). Communicating misogyny: An interdisciplinary research agenda for social psychology. *Social and Personality Psychology Compass*, 13(7), e12491.

Tiryaki, S. (2023). Riskler ve olanaklar arasında dijital ebeveynlik: Bibliyometrik bir analiz. *TRT Akademi*, 8(19), 746-765.

Tomkinson, S., Harper, T., & Attwell, K. (2020). Confronting Incel: exploring possible policy responses to misogynistic violent extremism. *Australian Journal of Political Science*, 55(2), 152-169.

Uzun, B. (2023). Kolektif bellek ve medya ile ilgili çalışmaların bibliyometrik analizi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 12, 1518-1532.

Van Eck, N. J., & Waltman, L. (2017). Citation-based clustering of publications using CitNetExplorer and VOSviewer. *Scientometrics*, 111, 1053-1070.

Van Eck, N., & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523-538.

Van Valkenburgh, S. P. (2019). “She thinks of him as a machine”: On the entanglements of neoliberal ideology and misogynist cybercrime. *Social Media+ Society*, 5(3), 2056305119872953.

Van Valkenburgh, S. P. (2021). Digesting the red pill: Masculinity and neoliberalism in the manosphere. *Men and Masculinities*, 24(1), 84-103.

Extended Abstract

Introduction

Online communities that come together in various online areas such as the Internet and social media networks can provide social support to individuals in the process of rebuilding their identity. Some men, who come together in these areas and think that men's identity constructions and masculinity constructions are interrupted, reveal various discourses and areas of struggle in order to reassert and rebuild traditional masculinity forms (Eddington, 2020). Groups that come together to create discourses on male supremacy and misogyny in online networks are called the "manosphere". Manosphere is used to express social media communities that bring together people who have adopted an anti-feminist worldview.

This study examines the studies on the manosphere, which has become popular in various social media networks, forums and blogs in Turkey in recent years, with the bibliometric method. In the study, it is aimed to introduce the concept of manosphere, which is a not very common concept in Turkish academic literature, to reveal the focus of the studies and to determine the main points that come to the fore in this field.

Method

In this study, research articles containing the basic concept of "manosphere" in the Web of Science database were analyzed using bibliometric analysis. In this study, articles on the "manosphere" in the Web of Science database were examined. By exporting the bibliometric data of 79 articles in the Web of Science database, VOSviewer 1.6. In the network mapping program, meaningful network maps of the data were obtained. VOSviewer is an important network analysis program used to transform bibliometric data obtained from databases such as Web of Science into meaningful visuals and to visualize the common relationships between bibliometric data (Van Eck and Waltman, 2010; Van Eck and Waltman, 2017). In this study, bibliometric data such as country, journal, university, author, citation and common keyword of the articles with the content of "manosphere" were created with the VOSviewer program. The year and study area data of the studies were obtained from the Web of Science database.

As a result of the first search on the Web of Science database, books, articles, papers, etc. containing the key concept of "manosphere". It has been determined that there are 86 academic materials such as For the classification of these studies, only "articles" were examined and it was determined that there were 79 studies. Considering the indexes in which the journals in which these studies are included are scanned, they are scanned in the SSCI (53), ESCI (21) and AHCI (12) indexes together with the common indexes.

Findings

The 79 studies reviewed were examined in 22 different study areas. Considering the interdisciplinary dimension of the subject, although the most (24) studies were conducted in the "communication" category, studies were also carried out in important social and cultural fields such as sociology (14), women's studies (12), cultural studies (8). 79 research articles were published in 56 different journals. Among these journals, the highest number of articles are published in the journal "Feminist Media Studies", followed by "New Media & Society" (4) and "European Journal of Cultural Studies" (4). Considering the citations coming to the articles on the manosphere published by the journals, the most (312) citations were made to the studies published in the journal named "Men and Masculinities". Apart from this, a total of 128 references were made to 5 research articles published in the journal Feminist Media Studies. Among the studies published in the journal Men and Masculinities, the most cited (257) was to the study published by Ging (2019).

Common keyword analysis is among the most important results of bibliometric analysis. It has been determined that there are 240 common keywords used in 79 research articles examined within the scope of this study. When these words are examined, the most "manosphere", "misogyny", "feminism", "antifeminism", "masculinity" and "social media" are found. Although the most used words are the concepts at the core of the manosphere, remarkable concepts were also found among the least used common keywords. Concepts such as manosphere and sexual abuse, cyberhate, online sexualization, gender politics and ideology were used once in the studies examined.

Conclusion

The manosphere was formed as a result of social movements such as the men's liberation movement of the 1970s and 80s. Today, groups such as the men's rights movement, men going their own way (MGTOW) or incels are known to operate under the manosphere. The concept of manosphere is derived from the word "blogosphere"

and is believed to have been first used in a blog post in 2009 and later popularized by pornography marketer and author Ian Ironwood. The concept of the manosphere later came to be used to refer to groups of men, most of whom perpetrated misogynistic violence, sexual assault and online harassment (Galla, 2021). There is no single central website, blog, forum or social media network where Manosphere groups gather. Manosphere communities produce discourses that seek to propagate the ideology of misogyny and violence in environments such as decentralized websites, gaming platforms or chat rooms (Sugiura, 2021).

The United States is one of the leading countries that conduct research on the manosphere. Especially in 2018, after the violent acts of "inceller", who are among the subgroups of the manosphere, in Toronto, which resulted in the death of 10 people, it is seen that the work in this country has intensified. On the other hand, while the subject of manosphere is frequently researched in countries such as England, Australia and Spain, it has been determined that no person or institution from Turkey has made a contribution to this issue, at least within the limitations of this study.

When the common keywords used among the studies examined were examined, remarkable results were also obtained. It has been determined that the researches do not take into account concepts such as manosphere and sexual abuse, cyberhate, online sexualization, gender politics and ideology. This shows that especially the authors who will do research in Turkey can work by considering these dimensions of the manosphere.